

Eörsi István

inkább élvezte a városatyák és városanyák többségének bizalmát. Halasi ugyanis egy korábbi ciklusban szocialista képviselő volt. Indokolásképp elhangzott, hogy az önkormányzatok politikai szervek, és ezért természetes, hogy politikai döntést hoznak.

Ez szintiszta pártállami logika. A kulturális pozíciók betöltésekor a pártállamban a politikai megbízhatóság szempontjai domináltak. Ezeket a Kádár-korszak második felében a hatalom mind rugalmasabban érvényesítette. Például a színházak vezetőinek kiválasztásakor egyre nagyobb szerepet játszottak a szakmai szempontok, hiszen a támogatás, tűrés és kiváltképp a tiltás joga amúgy is a centralizált állami és pártapparátust illette meg. A támogatás jogát a törvények hézagainak segítségé-

A fideszes vezetési debreceni önkormányzat a felkért szakértők egybehangzó véleményét figyelmen kívül hagyva nem Halasi Imrét nevezte ki a városi színház igazgatójának, hanem olyasvalakit, aki

vel ma is bőségesen és provokatív pimaszsággal gyakorolja a kormányzat, de a tiltás eszközeivel alkotmányos okokból nem élhet, ezért a Fidesz-szellemiség a pártállam szilajabb korszakainak szemléletét részesíti előnyben, és még csak nem is titkolja ezt. A város színházát ne a legalkalmasabb, hanem a politikailag legmegnyugtatóbb szakember vezesse.

Szikora Jánost megkérdezte egy újságíró, hogy miképpen kérték őt fel a Nemzeti Színház nyitó előadásának megrendezésére. Ő – mondta Szikora –, hát egyszer csak megszólalt a telefon, és a vonal túloldalán azt mondta maga az államtitkár, hogy „Szia, Jani.” Az újságíró nem hitt a fülének. Ekkora megtiszteltetést, hogy maga az államtitkár, csak így, egy egyszerű művésznek. De Szikora megmagyarázta, hogy ő ismeri az államtitkárt abból az időből, amikor Szolnokon vendégrendezett, az államtitkár pedig, a vastag bukszájú Várhegyi Attila, mint ezt a mondkából és kriminológiai évkönyvekből jól tudjuk, pol-

MONDOM A MAGAMÉT

Színház a világ

gármester volt ugyanott, és akkor többször is elkávézgtattak, ezért janizta őt, olyan egyszerűen mint... mint... mint ahogy Aczél György is keresztnevükön szólította barátait, a nagy művészeket, taborozta, gyulázta, lacizta, pistázta őket.

Halasi esete arra példa, hogy a Fidesz pártállami módszerekkel óhajta irányítani a művészetet. Szikora lelkendezése azt szemléleti, hogy kezd helyreállni, igaz, alacsonyabb szinten, a Kádár-korszakban általános alattvalói viszony művész és pártfunkcionárius között. A Kádár-korszak fluiduma árad abból is, ahogy bocsánatkérő gesztussal bejelenti: „Elkezdjük a munkát”, és „tiszta lapot nyitok” – vagy „aki nincs ellenem, az velem van”. Ez utóbbi mondat Kádár nevéhez főződik, de pompásan illene Szikora szájára is. Olyanoknak áll jól, akik nagy disznóságok után hatalmi pozícióba kerülnek. Felejtjük el az előzményeket, de az előzmények anyagi és karrierhozamát söpörjük be. Amiközben besöprik a besöpörhető, maguk

szolgáltatnak bizonyítékot arra, hogy az ő új korszakuk a régi folytatása, és lapjuk nem tisztább, mint a könyv megelőző lapjai. Ráadásul ez a szegény Szikora nem a hagyományos magyar értékrend iránt érzett tiszteletével vagy valamilyen patinás népi-nemzeti bölcsességgel indokolja darabválasztását, hanem azzal, hogy őt ebben a darabban a kételkedő ember érdekli, aki „európai toposz”, és akinek segítségével hazánk „a XIX. század végén a legmélyebb európai kultúráramlatba kapcsolódott be”. Épp ezt a darabot választja a kétely modern, európai megjelenítésére, melynek végén semmivel sem indokolható bizakodásra buzdítja a végletesen hiszékeny főhőst az isten. „Ejnye csípje meg a macska, / hol az exakt fogalmacska?” – Karinthy Madáchtól kérdezte ezt, én csak főművének jövődöbeli rendezőjétől, hogy ez egyszer megússzam a hazafias gyalázkodásokat.

Színház a világ, és minden kornak megvan a maga divatja és szokásrendszere. Mégsem állítom, hogy Halasi

kudarcához és Szikora bizva bizáljához hasonlóan pártállami sínekre zökkent volna át mindaz, ami művészeti életünkben tapasztalható. Kádár és Aczél országában nem mondhatta volna egy színész, hogy csak akkor játssza el csillagászati összegért Széchenyi István szerepét, ha nem kell öngyilkosnak lennie. Eperjes Károly bejelenti, hogy katolikusabb, vagyis erőnyesebb és istenfélőbb Széchenyi Istvánnál. Az efféle pénz- és üdvsóvár lélek háborgása nem fér el rendezett viszonyok keretei között. Karrierje olyan társadalmat feltételez, melyben a személyes kapcsolatok a törvényeknél és az emberi együttélés folyamán kialakult szívós szokásrendszereknél is erősebbek. Az olyan társadalomban, melyben az uralkodó párt nomenklatúrájához tartozó illusztris bűnözők mentesek a hatóságok zaklatásaitól, olyan kiválasztott színész is létezhet, aki egy történelmi személy életéből csak azt játssza el, amihez kedve szottyán. Persze virultak már máskor is ilyen társadalmak. A római császárság korában konzul lehetett Caligula lova. E ló személye és feladata közt is tátonghatott akkora távolság, mint amilyet Eperjes és Széchenyi között feltételezek.